

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ
FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI VE TEKNOLOJİ TRANSFERİNE İLİŞKİN
İLKELER VE ESASLAR

İçindekiler:

Giriş

1. Amaçlar

2. Tanımlar

3. Fikri Mülkiyet Haklarına dair ilke ve esaslar

3.1 Fikri Mülkiyet Haklarının Mülkiyeti – Mevcut hukuki durum

3.1.1 Buluşlar, Endüstriyel Tasarımlar ve Entegre Devre Topografyaları

3.1.1.1 Buluşlar

3.1.1.2 Endüstriyel tasarımlar

3.1.1.3 Entegre devre topografyaları

3.1.2 Öğretim elemanı

3.1.2.1 Öğretim elemanının bilgi verme yükümlülüğünün doğduğu durumlar

3.1.3 Telif Hakları

3.1.3.1 Telif Haklarının Mülkiyeti

4. Teknoloji Transferine dair ilke ve esaslar

4.1 Teknoloji Transferi Ofisine başvuruda bulunulması ve bildirim

4.2 Başvurunun değerlendirilmesi ve karar

4.3 Fikri mülkiyet haklarının TTO'ya devri

4.4 Gelir paylaşımı

Giriş

Boğaziçi Üniversitesi geleneğinde var olan yaratıcılık ve üretkenliğini günümüzün çağdaş eğitim ve araştırma imkanlarıyla birleştirip, edebiyat ve sanattan, teknoloji ve bilime uzanan her alanda, insanlığa hizmeti ilke edinmiştir. Bu çerçevede, Boğaziçi Üniversitesi, akademik çalışma ve araştırma ortamının, salt bilim adına özgürce geliştirilmesini bir öncelik olarak görmekle beraber, aynı zamanda içselleştirdiği toplumsal sorumluluk bilinci doğrultusunda, sanayi ve akademi çevrelerinin işbirliği ile yenilikçi, doğayla barışık, daha müreffeh ve mutlu bir dünyaya katkıda bulunmayı amaç olarak benimsemiştir.

Yaratıcılığın ve yenilikçiliğin geliştirilmesi ve teşvik edilmesinin yanısıra, fikri mülkiyet varlıklarının ve haklarının korunması, ancak bu konuda duyarlı bir bilinç oluşturulması ve farkındalık yaratılmasıyla mümkün olabilir. Bu noktada, bilim yuvaları olarak faaliyet gösteren üniversite ve diğer eğitim kurumlarına büyük görev düşmektedir.

1. Amaçlar

Bilgi üreten ve ürettiği bilgiyi paydaşlarıyla birey ve kamu yararına kullanmayı ilke edinmiş olan Boğaziçi Üniversitesi bu çerçevede fikri mülkiyet haklarının mülkiyeti, paylaşımı, korunması ve değerlendirilmesiyle ilgili ilke ve esasları belirlerken

- Bilimsel araştırmaların teşvik edilmesi ve desteklenmesini
- Araştırma ve geliştirme faaliyetleri ve üçüncü taraflarla yürütülecek teknoloji odaklı işbirlikliklerinde izlenecek esasların belirlenmesini
- Üniversitenin ilgili birimleri tarafından fikri mülkiyet haklarının tespit edilmesi, korunması ve ticarileştirilmesine dair usul ve esasların belirlenmesini
- Üniversitenin fikri mülkiyet envanterinin tespit edilmesini
- Fikri mülkiyet haklarının ticarileştirilmesiyle elde edilecek ekonomik faydaların adil ve hakkaniyetli şekilde taraflar arasında paylaşımının sağlanmasını
- Bilimsel araştırma ve işbirliklikleri sonucunda ortaya çıkan fikri mülkiyet haklarının bilimin, insanlığın ve toplumun yararına kullanılmasına imkan yaratılmasını

amaçlamaktadır.

2. Tanımlar

a) Üniversite: Boğaziçi Üniversitesi

b) TTO: Boğaziçi Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi

c) Çalışan / Mucit: 1547 sayılı Kanunun 3 uncu Maddesinin (I) bendinde tanımlandığı üzere, öğretim elemanlarının yanı sıra tam zamanlı veya yarı zamanlı personeli, kısmi statüde görevli personel, ek ders veya diğer üniversitelerden görevlendirme suretiyle çalışanlar, araştırmacılar, misafir öğretim elemanları, belirli bir ücret mukabili çalışan öğrenciler, üçüncü taraflarla ortak çalışma veya proje yürütmekte olan çalışanlar, nakdi veya aynı bir karşılık alıp almadıklarına bakılmaksızın bu ibare kapsamında değerlendirilir.

d) Fikri mülkiyet hakları: Patentler, faydalı modeller, endüstriyel tasarımlar, ticaret markaları, hizmet markaları, ticaret unvanları, menşe adları ve mahreç işaretleri, internet alan adları, entegre devre topografyaları, telif hakları, veritabanları, ölçme-değerlendirme araçları, eğitim programları, bilgisayar tabanlı eğitim araçları, know-how, ticari sırlar, biyoteknolojik buluşlar, yeni bitki çeşitlerine yönelik ıslahçı hakları dâhil olmak üzere tescilli veya tescilsiz tüm benzeri sınaî ve fikri mülkiyet hakları, bu haklara istinaden yapılmış başvuru, yenileme ve uzatma hakları ile diğer ülkelerde eşdeğer veya aynı sonucu doğuracak nitelikte korumayı haiz hakları,

e) Fikri Mülkiyet Kurulu (FMK): Boğaziçi Üniversitesi Fikri Mülkiyet Kurulu,

f) Fikri mülkiyet: Buluşlar, teknolojiler, ölçme-değerlendirme araçları, eğitim programları, bilgisayar tabanlı eğitim araçları, geliştirmeler, malzemeler, bileşimler, üretim süreçleri gibi sınaî alandaki yeni yaratımlar ile bilimsel, edebi, sanatsal faaliyetler kapsamında insan düşüncesinin ve yaratıcılığının ürünü olan özgün fikirler ve eserler,

g) Ticarileştirme: Fikri mülkiyet haklarının, devir, lisans, inkübator, spin-off şirketi veyahut herhangi başka bir şekilde kullanılması da dâhil olmak üzere ticari amaçla tasarrufu

3. Fikri Mülkiyet Haklarına dair ilke ve esaslar

3.1 Fikri Mülkiyet Haklarının Mülkiyeti – Mevcut hukuki durum

3.1.1 Buluşlar, Endüstriyel Tasarımlar ve Entegre Devre Topografyaları

Üniversitelerde bilimsel çalışma yapan öğretim elemanlarının yaptığı buluşlar, tasarladığı endüstriyel tasarımlar ve entegre devre topografyaları serbest buluş olarak kabul edilir ve bu buluş ve tasarımlardan doğan fikri mülkiyet hakları ülkemizdeki meri fikri mülkiyet hukuku mevzuatı uyarınca aşağıda görüldüğü şekilde öğretim elemanına aittir.

3.1.1.1 Buluşlar

551 sayılı KHK'nin 41 inci maddesinin birinci fıkrasında "**Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksek okullarda** bilimsel çalışma yapmakta olan **öğretim elemanlarının** yaptığı **buluşlar, serbest buluş sayılır**" denmektedir.

3.1.1.2 Endüstriyel tasarımlar

554 sayılı KHK'nin 15 inci maddesinin birinci fıkrasında "**Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksek okullarda** bilimsel çalışma yapmakta olan **öğretim elemanlarının tasarımları** üzerindeki hak, 14 üncü madde hükmünden farklı olarak öğretim elemanlarına aittir" denmektedir.

3.1.1.3 Entegre devre topografyaları

5147 sayılı Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında "**Üniversitelere bağlı fakülte ve yüksek okullarda** bilimsel çalışma yapmakta olan **öğretim elemanlarınca** tasarlanan **entegre devre topografyaları** üzerindeki hak, öğretim elemanlarına aittir" denmektedir.

3.1.2 Öğretim elemanı

"Öğretim elemanı" sıfatı 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu uyarınca, "Yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri, öğretim görevlileri, okutmanlar ile öğretim yardımcılarıdır"[m.3(l)] şeklinde tanımlanmıştır.

Bu doğrultuda, Üniversite mensubu öğretim elemanlarının yaptığı buluşlar serbest buluş niteliği taşımaktadır.

3.1.2.1 Öğretim elemanının bilgi verme yükümlülüğünün doğduğu durumlar

Üniversite buluş veya tasarımla sonuçlanan araştırmalar için özel olarak belli araç ve gereçleri sağlamak suretiyle harcamalarda bulunmuşsa, öğretim elemanları Üniversiteye buluş, tasarım veya entegre devre topografyasının değerlendirme şekli ve elde edilen kazanç miktarı hakkında bilgi vermekle yükümlüdür.

Üniversite, kendisine yapılan yazılı bildirim tarihinden itibaren üç ay içinde elde edilen kazançtan uygun bir miktarın verilmesini talep edebilir. Ancak, talep edilecek miktar Üniversite tarafından yapılan harcamaları aşmayacaktır.

3.1.3 Telif Hakları

Telif hakları ülkemizde 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında düzenlemiş olup, ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanat ve sinema eserlerinin korunmasına yönelik düzenlemeleri kapsar.

3.1.3.1 Telif Haklarının Mülkiyeti

Çalışan/Mucitlerin ve öğrencilerin üniversite yaşamındaki kendi bilimsel çalışmaları kapsamında hazırladığı makale, kitap gibi çalışmaların telif hakları yine çalışan/mucit ve öğrencilere aittir. Bununla birlikte, örneğin bir Üniversite içindeki bir birim tarafından yönlendirilerek veya koordine edilerek yapılmış olan bir proje, kitap, sınav soruları gibi çalışmaların telif hakları Üniversiteye aittir.

Destekli bilimsel çalışmalardan doğan telif hakları, destekleyen kurumla yapılan sözleşme hükümlerine tabidir.

4. Teknoloji Transferine dair ilke ve esaslar

Üniversite, çalışanların fikri mülkiyetlerinin etkin ve kapsamlı bir şekilde tespit edilmesi, korunması ve ticarileştirilebilmesi amacıyla Teknoloji Transferi Ofisi kurmuştur.

Yukarıda değinildiği üzere, Üniversite mensubu öğretim elemanlarının yaptığı buluşlar serbest buluş niteliği taşımaktadır ve bu bağlamda söz konusu olan fikri mülkiyet haklarının değerlendirilmesi hususunda öğretim elemanları arzu ettikleri takdirde bu mülkiyet haklarını bağımsız olarak değerlendirebilirler.

Bununla birlikte, öğretim elemanı Üniversitenin kurumsal birikim, donanım, bilgi ve kaynaklarından yararlanmak ve fikri mülkiyet hakkının tespit edilmesi, korunması ve ticarileştirilmesini arzu ettiği takdirde, bu hususlarla ilgili olarak TTO'ya başvuruda bulunabilir.

Kanunen tanımlanmış "öğretim elemanı" kapsamı dışında kalan diğer tüm Çalışanlar/Mucitler, buluş, tasarım veya fikirlerinin değerlendirilmesi için TTO'ya başvurmak durumundadırlar.

4.1 Teknoloji Transferi Ofisine başvuruda bulunulması ve bildirim

Ürettiği fikir, buluş veya eser gibi bir fikri mülkiyetin tespit edilmesi, korunması ve TTO marifetiyle ticarileştirilmesini arzu eden Çalışan/Mucit, buluş veya fikri ürününü herhangi bir ortamda ifşa etmeden ivedi olarak TTO'ya bildirmek suretiyle başvuruda bulunabilir. Başvuru, usulüne uygun olarak, TTO'nun düzenlemiş olduğu standart bildiri formunun doldurulması suretiyle TTO'ya iletilir.

Üniversitenin ilgili birimlerinin onay makamları ve TTO bildirim işlemleri sırasında fikri hakların gizliliğini koruma yükümlülüğü altındadır.

4.2 Başvurunun değerlendirilmesi ve karar

TTO yapılan başvuruyu kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren üç ay içinde değerlendirir. Değerlendirme sürecinde TTO kendi iç Danışma Kurulu ile birlikte, Üniversitenin ilgili uzmanlarının görüşlerini de almak suretiyle kararını verir.

Söz konusu fikri mülkiyetin TTO tarafından değerlendirilemeyeceği takdir edilmesi durumunda Üniversite ve TTO'nun buluşla ilgili herhangi bir hakkı ve yükümlülüğü kalmaz. TTO tarafından fikri mülkiyetin değerlendirileceğine karar verilmesi durumunda, Çalışan/Mucit ile TTO arasında fikri mülkiyet haklarının devri sözleşmesi yapılır.

4.3 Fikri mülkiyet haklarının TTO'ya devri

TTO'nun buluşu Serbest Buluş olarak tanınması ve tasarrufu ile ilgili tüm hakların kendisine devrini teklif veya kabul etmesi ve bu kararın buluşu yapan Çalışan/Mucit tarafından kabul edilmesi durumunda, buluşla ilgili hakların tümü TTO'ya devredilir.

TTO'nun buluşu yapan Çalışana/Mucite karşı, kendi adına patent başvurusu yapma, alınan patentleri ticarileştirmek için gereken adımları 551 sayılı Kararnamenin 96 ncı maddesinin ikinci fıkrası uyarınca "patentin verildiğine ilişkin ilanın ilgili bültende yayınlandığı tarihten itibaren üç yıl içinde" kullanma zorunluluğu bulunur.

Hakları TTO'ya devredilen buluşla ilgili olarak, TTO tarafından söz konusu buluş için patent başvurusu yapılmasının ve/veya patent olarak tescil edilmesinin uygun veya mümkün olmadığı veya patentle korunan bir buluş olarak ticarileştirilmesinde menfaat görülmediği takdirde, TTO uygun gördüğü ticarileştirme adımlarını fikri hakların devredildiği tarihten sonraki üç yıl içinde atmakla yükümlüdür.

TTO nun yükümlülüklerini süresi içinde yerine getirmemesi durumunda buluş ile ilgili tüm haklar buluşçuya devredilmiş sayılır.

4.4 Gelir paylaşımı

Fikri mülkiyet haklarının TTO'ya devredilmesi halinde, buluşu yapan Çalışana/Mucite* ve ilgili akademik birimlere TTO tarafından yapılacak ödeme net gelir** üzerinden aşağıdaki şekilde belirlenir:

Fikri mülkiyet hakkı (buluş, tasarım vb.) sahibi	Üniversite*** ve TTO
50%	50%

* Çalışan/Mucit'in vefatı halinde ödeme, ilgili fikri ve sınai mülkiyet haklarının hukuken koruma altında olduğu süre zarfında ve TTO'nun uhdesinde bulunduğu sürece, Çalışan/Mucit'in varislerine ve/veya müteveffanın meşkûr ödemeleri temlik etmiş olduğu şahıs veya şahıslara intikal eder.

** Net gelir, fikri mülkiyetin ticarileştirilmesi nihayetinde TTO tarafından üretim, ürün geliştirme, pazarlama, fikri mülkiyetin korunmasına dair başvuru ve yenileme ücretleri ve her türlü hukuki ihtilafın çözümüne dair ücretler dâhil olmak üzere tüm masraflar çıktıktan sonra geriye kalan kısımdan oluşur.

*** Üniversite payının iç dağılımına Üniversite karar verecektir.

Şirketlerle ortak yapılan projelerde çıkan fikri mülkiyetlerin değerlendirilmesi proje sözleşmesindeki hükümlere tabi olup, öğretim üyesinin payı daha yüksek olabilir.